

کندوان، روستای صخره‌های پایدار

حداقل می‌دانیم که این مردمان از 6000 سال پیش این‌گونه زیسته‌اند. در بستری از آب و رویش، در زمستان‌هایی سرد، با بهاری پرشکوفه و در هوایی پر از اکسیژن ناب و در میان صخره‌هایی که شاید نمی‌توان قدمتی برای آن نام نهاد و در طول تاریخ این صخره‌های سخت در برابر استواری و صبر این مردم نرم گشته‌اند و کوه سینه گشوده و مامن این مردمان شده است.

جام جم آنلاین: حداقل می‌دانیم که این مردمان از 6000 سال پیش این‌گونه زیسته‌اند. در بستری از آب و رویش، در زمستان‌هایی سرد، با بهاری پرشکوفه و در هوایی پر از اکسیژن ناب و در میان صخره‌هایی که شاید نمی‌توان قدمتی برای آن نام نهاد و در طول تاریخ این صخره‌های سخت در برابر استواری و صبر این مردم نرم گشته‌اند و کوه سینه گشوده و مامن این مردمان شده است. خانه‌هایی با درهایی گشوده به وسعت مهربانی با قدمتی به بعد زمان، نه آهنی و نه آجری. هر چه هست عطیه طبیعت است در میان کوه‌های سربه فلک کشیده و استواری صخره‌ها بر دامن سهند، رودخانه، کوهستان و رنگین‌کمان.

از تبریز به اسکو

همه ما بیش از هر چیز تبریز را با نام شمس می‌شناسیم، هر چند این شمس سرانجام در تاریخ گم شد و بسیاری برآنند که نام او را حال با هر هدفی اعم از بازرگانی و تجارت یا عشق به او دوباره زنده کنند، اما در هر صورت تبریز است و شمس، اما تبریز این هست و البته برتر از این است، #171;تبریز» شهری منحصر به فرد که مجموعه‌ای از منحصر به فردها را در اطراف و اکناف خویش جمع کرده است.

برای سفر به کندوان، از تبریز آرام آرام باید به سمت اسکو در دامنه سهند حرکت کرد؛ اسکو نیز علی‌رغم این‌که شهری کوچک است ولی شهری است که از بسیاری جهات زبازند خاص و عام است، مثلاً این‌که اسکو شهر برکت است با نان‌های دلپذیر سنتی که هر جا باشیم مشتاقیم سفره‌مان با این نان‌های لذیذ طعم و رنگ بگیرد.

اسکو در جنوب شرقی تبریز واقع شده است، اگر با قطار، هواپیما یا وسیله شخصی خودتان به تبریز سفر کرده‌اید، برای بازدید از کندوان باید به سمت اسکو حرکت کنید. پیش از سفر به سمت اسکو و کندوان، تبریز خود دیدنی‌هایی دارد: خانه مشروطیت، بازار تبریز، مسجد کبود و البته مزار شهیار که روحش شاد باد:

آمدی جانم به قربانت ولی حالا چرا

بی‌وفا حالا که من افتاده‌ام از پا چرا

و باز هم شهیار که چه نیک سروده است:

علی ای همای رحمت تو چه آیتی خدا را

که به ما سوا فکندی همه سایه هما را

...و

آری تبریز خود دیدنی‌هایی دارد که هر یک در نوع خود یگانه زمان خویش بوده‌اند و هم‌اکنون نیز همچون گوهری بر تارک ادب، فرهنگ و هنر تبریز، این شهر عاشقان می‌درخشند و در این مجال بیش از این فرصت پرداختن به آن نیست.

برای رسیدن به کندوان از اسکو باید عبور کرد، آرام آرام در دل کوه باید پیچید، مسیری کوهستانی، کوه سرسبز سلطان داغی را باید 18 کیلومتر طی کرد تا به روستایی منحصر به فرد رسید.

کندوان در مسیر تاریخ

روستای صخره‌ای کندوان از نوادر دوران است. بسیاری بر این باورند که تاریخ شکل‌گیری این روستا به بیش از 6000 سال پیش بازمی‌گردد و همین امر به جهت باستانی بر اهمیت این روستا افزوده است. گذری در اطراف روستا نیز بیانگر همین قدمت است و حتی در برخی قسمت‌ها مشخص است که مردم در دوره‌های زمانی مختلف محل زندگی خود را تغییر داده‌اند و به سمت دیگری از کوه حرکت کرده‌اند. هنگامی که به کندوان قدم می‌گذاریم، مینیاتوری از طبیعت و تاریخ در کنار یکدیگرند. آبگرم‌های معدنی که سالیان سال است از دل زمین می‌جوشند و به برکت آب فراوان و بارندگی‌های منطقه آذربایجان، دوام و بقا داشته‌اند.

در سفر به کندوان، فرصتی دست داد تا کمی با مردم بومی و بویژه زنان آن سخن بگویم. زبا نشان غالب ترکی است، به اندازه‌ای که بتوانم با مخاطب ارتباط برقرار کنم، به ترکی مسلطم. زنان ترک، آداب و رسوم خاص خود را دارند که البته همین امر یکی از ویژگی‌های منحصر به فرد آذربایجان محسوب می‌شود.

هنوز سنت، حرف اول را می‌زند، زنان در پس پرده‌ای از حجب و حیا سخن می‌گویند، آرام و متین؛ حتی المقدور با نامحرم سخن نمی‌گویند، هنگامی هم که مجبور به سخن گفتن هستند، روسری‌های رنگی و خوش‌نقش‌شان به عنوان حایل مسیر گفت‌وگو برایشان نقش ایفا می‌کند.

اعظم 24 ساله، فوق دیپلم دارد، تحصیلات دانشگاهی را در اسکو گذرانده، هنوز لهجه شیرین ترکی در پس آرام صدایش نهفته است. او به روستای صخره‌ای خود افتخار می‌کند و می‌گوید: کندوان روستایی قدیمی است، من از این‌که به این روستا تعلق دارم خوشحالم، وقتی که تابستان می‌شود و مسافران به این روستا می‌آیند گویی که روستا جان دوباره می‌گیرد. در خانه‌های ما به روی گردشگران باز است، ما دوست داریم که آنها با فرهنگ ما آشنا شوند.

وی همچنین معتقد است وجود گردشگر، اقتصاد زندگی آنها را نیز تحت تاثیر قرار داده است و در همین ارتباط می‌گوید: وقتی گردشگر می‌آید ما می‌توانیم صنایع دستی خود را بفروشیم و همچنین محصولات باغی و خشکبارمان نیز بهتر به فروش می‌رسد.

کندوان یگانه در دنیا

به طور کلی، 3 روستای صخره‌ای در دنیا شناسایی شده است، روستای کاپادوکیه در ترکیه و داکوتا در آمریکا و کندوان که البته در بین این روستاها، هم‌اکنون تنها روستای کندوان در ایران، دارای جمعیت مسکونی است و 2 روستای مشابه خالی از سکنه است.

شکل خانه‌های کندوان استوانه‌ای شکل است که در درون صخره‌ها تراشیده شده است و برخی نیز شکل کلی روستا را به کندوی عسل تشبیه کرده‌اند.

سوغات کندوان

هنگامی که از عسل سخن می‌گوییم ناخودآگاه موضوع سوغات در ذهن‌مان نقش می‌بندد. یکی از مهم‌ترین سوغات‌های کندوان همین عسل است، حتی در مسیر نیز وقتی به سمت روستای کندوان حرکت می‌کنید، می‌توانید کندوهای عسل را مشاهده کنید.

خشکبار نیز سوغات سنتی آذربایجان است و به برکت آب و هوای مناسب در سراسر منطقه آذربایجان مشاهده می‌شود. اگر فصل تابستان باشد مطمئن باشید با انواع میوه‌های تازه مانند زردآلو، آلبالو و... به استقبال شما می‌آیند و اگر هم فصل پاییز، زمستان یا بهار باشد و درختان بی‌بار باشند، آنگاه انواع قیسی، آلو، گردو و گاهی اوقات بادام و فندق در سراسر این منطقه یافت می‌شود.

انواع بافته‌ها نیز که بیشتر دسترنج زنان این سرزمین است در کندوان نیز یافت می‌شود و در جای‌جای روستا عرضه می‌شود.

هر چند که آب کندوان را نمی‌توان جایی ارمغان برد، اما چشمه‌های آب طبیعی کندوان نیز از جمله منابع خاص این منطقه است و برای مداوای بسیاری از بیماری‌های کلیوی آب آن مفید است.

هتل صخره‌ای کندوان

باتوجه به ویژگی‌های روستای کندوان، هم‌اکنون این روستا به عنوان یک هدف گردشگری استان آذربایجان شرقی تعریف شده است و به همین سبب سازمان میراث فرهنگی و گردشگری در این سال‌ها تلاش کرده است تا امکانات به نسبت مناسبی را برای گردشگری این روستا اختصاص دهد.

هتل صخره‌ای کندوان از جمله اماکنی است که به منظور گسترش گردشگری در این منطقه تاسیس شده است. این هتل علاوه بر این‌که مکانی اقامتی محسوب می‌شود، خود برآیندی از جذابیت‌های روستای کندوان محسوب می‌شود، چرا که با اقامت در این هتل مسافران تجربه زندگی در دل صخره‌های سهند را پیدا می‌کنند.

خداحافظ کندوان

هنگامی که دل به سفر می‌سپاریم، تجربه‌های متعددی را می‌توانیم در دفتر زندگی خود ثبت کنیم. یک زمان ایبانه است و کوچه‌های بدون بن‌بست، یک زمان کویر مصر می‌شود و شب و سکوت، یک زمان می‌شود جنگل‌های انبوه گیلان و ساحل گیسوم و یک روز نیز نوبت به کندوان می‌رسد؛ ترکیبی از صخره و کوه و رودخانه‌ای که در پایین دست روستا در حال گذار است و تو می‌توانی از فراز

صخره‌ها آن را به نظاره بنشینی و کندوان با پله‌های دست ساخت طبیعتش آنقدر زیبایی در دل نهان دارد که می‌توان چند روز متمادی به آن دل سپرد. آشنایی با فرهنگ صخره‌نشینان کندوان نیز جالب توجه است.

فرهنگ آذربایجان و زبان ترکی در سایه‌سار نسیم می‌تواند تجربه یک سفر متفاوت را رقم بزند، فقط کافی است که در برنامه‌های سفر خود برنامه سفر به تبریز، اسکو و کندوان را بگنجانیم و البته در این منطقه آنقدر جذابیت و دیدنی وجود دارد که چند روز متمادی مثلاً یک تعطیلات نوروزی یا تابستانی را بتوان به سفر به این منطقه اختصاص داد.

مریم چهاربالش / جام‌جم